

Bożena Solecka

Wspomaganie szkoły w zakresie technik uczenia się i metod motywujących do nauki

Opis działań podjętych w Zespole Szkół
im. Ireny Sendler w Przemkowie

Tekst: **Bożena Solecka**

Edukator, konsultant kształcenia zawodowego, wieloletni doradca metodyczny, animator działań Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji, ekspert w zakresie wdrażania rozwiązań w obszarze e-edukacji oraz wykorzystywania nowych technologii w procesie kształcenia, autorka opracowań metodycznych i dydaktycznych.

Konsultacja merytoryczna:

Elżbieta Matusiewicz

Redakcja i korekta:

Małgorzata Skibińska

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Małgorzata Skibińska

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp	4
Krótki opis wspomaganej szkoły	4
Diagnoza	5
Roczny Plan Wspomagania	7
Realizacja	8
Podsumowanie	9

*Musimy żeglować czasem z wiatrem,
czasem pod wiatr, ale żeglować,
nie dryfować, ani stawać na kotwicy.*

Oliver Wendell Holmes

Wstęp

Projekt „Nowa jakość systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim” był realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Działanie 3.5 Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół, Priorytet III PO KL) w okresie od sierpnia 2013 r. do lipca 2015 roku. Jego celem było podniesienie jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim przez stworzenie kompleksowego i spójnego systemu wspomagania szkół/przedszkoli związanego z ich autonomicznym rozwojem w obszarach wymagających szczególnego oddziaływania¹.

Projekt objął swoim zasięgiem 40 placówek edukacyjnych na terenie powiatu polkowickiego, tj. przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, liceów ogólnokształcących, zasadniczych szkół zawodowych i techników. Wśród placówek objętych wspomaganie znalazł się także Zespół Szkół im. Ireny Sendler w Przemkowie.

Krótki opis wspomaganej szkoły

W latach 2013–2015 w skład Zespołu Szkół im. Ireny Sendler w Przemkowie wchodziły trzy typy szkół: Publiczne Gimnazjum (12 oddziałów), Liceum Ogólnokształcące (trzy oddziały) oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa (trzy oddziały), której uczniowie mieli status młodocianych pracowników kształcących się w zawodach: sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, piekarz, cukiernik, fryzjer, stolarz, murarz, ślusarz, operator obrabiarek skrawających. Uczniowie realizowali przedmioty ogólnokształcące na terenie szkoły, teoretyczne przedmioty zawodowe w sposób kursowy w ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego, a praktyczną naukę zawodu u zatrudniających ich pracodawców. Była to jedyna szkoła gimnazjalna i ponadgimnazjalna na terenie gminy prowadzona przez Urząd Miejski w Przemkowie.

Młodzież ucząca się w Zespole Szkół im. Ireny Sendler w Przemkowie to zarówno mieszkańcy miasta Przemków, jak i okolicznych wsi, takich jak: Piotrowice, Szklarki, Karpie, Krępa, Łężce, Ostaszów, Wysoka, Wilkocin, Jędrzychówek, Jakubowo Lubińskie i Łąkociny. Uczniowie wywodzą się z różnych kręgów kulturowych, religijnych i społecznych. Są wśród nich osoby pochodzenia polskiego, łemkowskiego i romskiego, głównie wierni obrządku rzymskokatolickiego, ale i prawosławnego bądź grekokatolickiego.

¹ <http://www.polkowice.edu.pl/portal/index.php/projektglownylink> [online, dostęp dn. 9.09.2017].

Diagnoza

W projekcie pełniłam funkcję Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji (SORE). Jednym z pierwszych działań podjętych przeze mnie w procesie wspomagania było nawiązanie współpracy z dyrektorem szkoły oraz radą pedagogiczną w celu zdiagnozowania potrzeb i określenia obszaru wspomagania rozwoju szkoły.

W trakcie diagnozowania potrzeb rozwojowych szkoły miałam możliwość zebrania informacji, które wskazywały, że działalność placówki skoncentrowana była na uczniu, jego wychowaniu oraz prawidłowym i wszechstronnym rozwoju. Szkoła prowadziła działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów, co pozwalało im osiągać sukcesy w nauce i sporcie na miarę ich możliwości. Aby to ułatwić, nauczyciele organizowali konkursy, zawody, turnieje sportowe oraz projekty edukacyjne. Uczniowie odnosili sukcesy:

- sportowe: organizacja ogólnopolskiego „Biegu po Miód”, II miejsce w Ogólnopolskiej Gimnazjady Młodzieży w koszykówce dziewcząt, I miejsce drużyny chłopców w piłce nożnej;
- artystyczne: organizacja wieczornic „Rozmowy o literaturze na temat...”, przeglądu teatralnego „Kartelusz”, wystawianie przedstawień koła teatralnego (m.in. „Balladyna przed premierą”), coroczna organizacja „Święta Młodzieży Wrzosowej Krainy”.

Szkoła była popularyzatorem konkursów powiatowych ukierunkowanych na wszechstronny rozwój umiejętności i wiedzy, takich jak Powiatowy Bieg na Orientację oraz Powiatowy Konkurs Interdyscyplinarny „Wiem, Umiem, Rozumiem”. Potwierdzeniem tych sukcesów było uzyskanie przez szkołę tytułu „Szkoły Odkrywców Talentów”² oraz przyznane uczniom stypendiów w ramach Konkursu Stypendialnego „zDolny Śląsk”.

Realizując proces diagnozy, zauważyłam, że szkoła modyfikuje plany pracy zgodnie z potrzebami i zainteresowaniem uczniów, czego przykładem była realizacja projektu „Wdrożenie programów rozwojowych w Gimnazjum w Przemkowie”. W ramach tego projektu uczniowie mieli możliwość uczestniczenia w różnych kołach zainteresowań, zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, zajęciach koła redakcyjno-filmowego, WebQueście – Wyprawie Odkrywców, zajęciach rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych, logopedycznych, psychologiczno-pedagogicznych, arteterapii i muzykoterapii.

Realizacja projektu pozwoliła wzbogacić bazę dydaktyczną szkoły m.in. o sprzęt komputerowy, pomoce dydaktyczne, książki, laptopy, aparaty, kamery, dyktafony, sprzęt nagłaśniający, tablice interaktywne, salę językową, sprzęt RTV. Wzbogacone zostało również wyposażenie świetlicy szkolnej. Dzięki programowi „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu *e-inclusion* w Gminie Przemków” szkoła uruchomiła drugą pracownię informatyczną³.

² <http://www.zsprzemkow.internetdsl.pl/news.php?readmore=346> [online, dostęp dn. 9.09.2017].

³ <http://przemkow.pl/index.php/kontakt/21-einclusion/174-zakonczenie-projektu> [online, dostęp dn. 9.09.2017].

Na uwagę zasługiwała także działalność Szkolnego Koła Wolontariatu, w ramach którego uczniowie podejmowali działania na rzecz innych dzieci, pomagając od kilku lat w organizacji akcji „Adopcja na odległość” umożliwiającej dzieciom mieszkającym w Afryce kontynuowanie nauki i zdobycie zawodu.

Mocną stroną szkoły było doradztwo zawodowe. Placówka zatrudniała szkolnego doradcę zawodowego, który organizował pracę Szkolnego Ośrodka Karier. Dzięki szerokiej współpracy z partnerami zewnętrznymi szkoła umożliwiała uczniom poznawanie przyszłych zawodów oraz planowanie dalszego kształcenia. Cyklicznie organizowane były Targi Edukacyjne, na które zapraszano przedstawicieli szkół ponadgimnazjalnych z Polkowic, Głogowa, Lubina, Legnicy, Szprotawy, Nowego Miasteczka i Nowej Soli.

Prężnie działał też na terenie szkoły Uczniowski Klub Miłośników Ziemi Przemkowskiej, w którym uczniowie poznawali dzieje swojego regionu, różne wyznania i kultury, a także uczyli się tolerancji i wrażliwości w odbiorze innych ludzi.

Młodzież ucząca się w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Zespole Szkół im. Ireny Sendler w Przemkowie brała udział w projekcie „Modernizacja Kształcenia Zawodowego na Dolnym Śląsku”, który ukierunkowany był m.in. na rozwój kompetencji kluczowych oczekiwanych przez pracodawców, podniesienie kompetencji zawodowych uczniów realizujących kształcenie zawodowe oraz poszerzenie ich wiedzy o rynku pracy⁴.

Licealiści Zespołu Szkół im. Ireny Sendler w Przemkowie osiągalni średnie wyniki na egzaminach maturalnych. Grono pedagogiczne szczegółowo analizowało osiągnięcia uczniów, formułowało wnioski i realizowało je w pracy dydaktyczno-wychowawczej. Nauczyciele dostrzegali możliwości uzyskania lepszych wyników przez uczniów, podejmowali liczne działania wspierające i rozwijające kreatywność młodzieży (m.in. udział szkoły w ogólnopolskim projekcie organizowanym przez Fundację Viribus Unitis z Katowic: „Moja firma w mojej gminie”)⁵.

Szkoła odnosiła sukcesy wychowawcze, ponieważ systematycznie analizowała i modyfikowała działania wzmacniające pożądane postawy i eliminujące zagrożenia. Sprzyjała temu realizacja programów profilaktycznych i wychowawczych. Skuteczność działań wychowawczych podlegała ocenie i – w razie potrzeby – modyfikacji z uwzględnieniem inicjatyw uczniowskich. Wdrażane na terenie szkoły procedury i prowadzone działania, w tym aktywne dyżurowanie nauczycieli i pracowników niepedagogicznych oraz zatrudnienie ochroniarza, minimalizowały zagrożenia i sprawiały, że placówka postrzegana była jako bezpieczna i przyjazna uczniom.

Ponadto w szkole systematycznie przeprowadzano ilościowe i jakościowe analizy wyników diagnoz wewnętrznych oraz egzaminów: gimnazjalnego, maturalnego i egzaminu zawodo-

⁴ <http://www.umwd.dolnyslask.pl/edukacja/projekty-unijne-realizowane-przez-wydzial-edukacji-i-nauki/modernizacja-ksztalcenia-zawodowego-na-dolnym-slasku-ii/> [online, dostęp dn. 9.09.2017].

⁵ <http://www.zsprzemkow.internetdsl.pl/news.php?readmore=362> [online, dostęp dn. 9.09.2017].

wego. Na podstawie wyników analiz nauczyciele opracowywali wnioski i wprowadzali zmiany w planowaniu procesu dydaktycznego oraz w stosowanych metodach i formach pracy.

Roczny Plan Wspomagania

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w tym wniosków z warsztatów diagnostyczno-rozwojowych w zakresie potrzeb, dyrektor szkoły oraz rada pedagogiczna zauważyli potrzebę zwiększenia różnorodności metod i technik motywujących uczniów do nauki i podjęli decyzję o rozpoczęciu pracy w tym obszarze. W ich przekonaniu działania te mogły przyczynić się do wzrostu efektów kształcenia oraz rozwoju kompetencji kluczowych u uczniów.

W pierwszym roku wspomagania szkoły (w okresie od 28.08.2013 do 31.08.2014) wyznaczono jako cel główny poznanie oraz stosowanie w praktyce szkolnej metody zwiększającej motywację uczniów do nauki. Realizacja działań zmierzających do osiągnięcia tego celu była ukierunkowana na szeroko pojęte środowisko edukacyjne: nauczycieli, uczniów i ich rodziców.

Szkolny Zespół Zadaniowy, który został wyłoniony spośród grona pedagogicznego wraz z SORE, podjął się ustalenia celów, rezultatów, wskaźników, mierników i źródeł pomiaru służących wspomaganie szkoły w wybranym obszarze. W wyniku pogłębionej diagnozy i warsztatów diagnostyczno-rozwojowych opracowano Roczny Plan Wspomagania (RPW), w którym określono m.in. następujące cele szczegółowe:

1. Nauczyciele doskonalą warsztat pracy w zakresie technik nauczania oraz metod aktywizujących.
2. Nauczyciele stosują poznane metody podczas zajęć z uczniami i motywują ich do pracy.
3. Nauczyciele poznają sposoby komunikacji z uczniem oraz jego rodzicami w kontekście zwiększenia motywacji ucznia do nauki.
4. Uczniowie poznają techniki uczenia się podczas warsztatów oraz wykorzystują je w praktyce szkolnej.
5. Uczniowie poznają sposoby komunikacji werbalnej i pozawerbalnej oraz wykorzystują je świadomie w relacjach szkolnych.

W Rocznym Planie Wspomagania określono również działania służące realizacji zakładanych celów:

- Warsztaty dla nauczycieli.
- Konsultacje indywidualne i zbiorowe z SORE i ekspertami zewnętrznymi.
- Warsztaty dla uczniów.
- Spotkania z psychologiem dla rodziców uczniów.
- Działania na rzecz integracji środowiska lokalnego.

Realizacja

W związku z realizacją Rocznej Planu Wspomagania nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach o charakterze warsztatowym przeprowadzonych przez ekspertów zewnętrznych. Dotyczyły one następujących tematów:

- „System motywacji do nauki ucznia w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych”;
- „Innowacyjne metody aktywizujące proces nauczania dostosowany do możliwości uczniów”;
- „Jak skutecznie informować uczniów o wpływie realizacji obowiązku szkolnego na sukces edukacyjny?”;
- „Techniki skutecznej komunikacji oraz prezentacji: werbalnej i pozawerbalnej w relacjach nauczyciel–uczeń, nauczyciel–rodzic oraz nauczyciel–nauczyciel”.

Wartością dodaną wspomaganie szkoły w aspekcie technik uczenia się oraz metod motywujących do nauki była możliwość uczestnictwa nauczycieli w konsultacjach grupowych bądź indywidualnych z SORE lub ekspertem zewnętrznym po odbytych szkoleniach. Nauczyciele z dużym zaangażowaniem korzystali z tej formy wsparcia, głównie w celu omówienia skuteczności swoich działań ukierunkowanych na zwiększenie motywacji wśród uczniów, a także kwestii dopasowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów.

Realizacja celów określonych w RPW obejmowała również działania dotyczące uczniów, którzy uczestniczyli w zajęciach warsztatowych przeprowadzonych przez psychologa i pedagoga Powiatowego Ośrodka Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach. W ramach godzin z wychowawcą odbyły się warsztaty dla uczniów w zakresie motywacji oraz relacji interpersonalnych. Ich tematyka była następująca:

- „Jak skutecznie się uczyć, aby osiągnąć sukces edukacyjny?”;
- „Sztuka dialogu, czyli jak słuchać, aby wszystko zrozumieć, i jak mówić, aby być zrozumianym”.

Zespół Szkół im. Ireny Sendler w Przemkowie bardzo aktywnie podejmował działania na rzecz integracji środowiska lokalnego, tworzenia przez szkołę przestrzeni dla życia kulturalnego uczniów i społeczności lokalnej. Istotne w związku z tym było włączenie rodziców w proces wspomaganie. Zadanie to zostało zaplanowane w ramach RPW. Dla rodziców uczniów zorganizowano spotkania z psychologiem POPPPiDM w Polkowicach na tematy: „Jak skutecznie motywować dziecko, aby osiągnęło sukces w życiu?” oraz „Jak skutecznie komunikować się z dorastającym dzieckiem?”.

Podsumowanie

Skuteczność procesu wspomagania podlegała ewaluacji i ocenie, na podstawie których wyciągnięto wnioski i określono rekomendacje do dalszej współpracy w zakresie realizacji projektu *Nowa jakość systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim*. Po pierwszym roku realizacji procesu wspomagania wnioski były następujące:

1. W kwestiach merytorycznych nauczyciele chętnie korzystają z możliwości konsultacji z SORE oraz z ekspertem zewnętrznym.
2. W celu zapewnienia trwałości zmiany w obszarze **technik uczenia się i metod motywujących do nauki** nauczyciele i wychowawcy wykorzystują zdobytą wiedzę i umiejętności w praktyce szkolnej oraz realizują pomysły wypracowane na spotkaniach z ekspertem zewnętrznym.
3. W drugim roku trwania projektu szkoła wyraża zainteresowanie realizacją zadań w obszarze **oceniania kształtującego** w ramach oferty ORE.

W wyniku oceny *ex post* procesu wspomagania dyrekcja szkoły oraz rada pedagogiczna podjęły decyzję o kontynuacji działań ukierunkowanych na zwiększenie motywacji uczniów do nauki w drugim roku realizacji projektu (to jest w okresie od 1.09.2014 do 31.07.2015) – w obszarze oceniania kształtującego w ramach oferty ORE.

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

